Tabela poniżej przedstawia ilości uczniów z różnymi problemami i trudnościami w poszczególnych szkołach:

Szkoła	uczniów w szkole	Uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego		Liczba uczniów objętych zajęciami dla dzieci z specyficznymi trudnościami		Liczba uczniów objętych zajęciami dla dzieci z szczególnymi uzdolnieniami		Uczniowie objęci nauczaniem indywidualnym		Uczniowie objęci dofinansowanie m do posiłków z Ośrodka Pomocy Społecznej		Uczniowie, którzy otrzymali stypendium motywacyjne		Uczniowie, którzy otrzymali dofinansowanie do podręczników	
		liczba	% ogólnej liczby uczniów	Liczba	% ogólnej liczby uczniów	liczba	% ogólnej liczby uczniów	liczba	% ogólnej liczby uczniów	liczba	% ogólnej liczby uczniów	liczba	% ogólnej liczby uczniów	liczba	% ogólnej liczby uczniów
SP4	552	2	0,362%	105	19,022%	7	1,268%	2	0,362%	41	7,428%	30	5,435%	32	5,797%
SP5	255	1	0,392%	0	0,000%	0	0,000%	1	0,392%	20	7,843%	47	18,431%	14	5,490%
SP6	166	8	4,819%	17	10,241%	4	2,410%	3	1,807%	91	54,819%	14	8,434%	37	22,289%
SP7	76	1	1,316%	35	46,053%	0	0,000%	0	0,000%	37	48,684%	5	6,579%	13	17,105%
SP9	79	4	5,063%	12	15,190%	2	2,532%	1	1,266%	31	39,241%	2	2,532%	27	34,177%
SP10	497	0	0,000%	84	16,901%	16	3,219%	0	0,000%	60	12,072%	25	5,030%	38	7,646%
SP11	389	25	6,427%	183	47,044%	5	1,285%	3	0,771%	67	17,244%	24	6,170%	37	9,512%
PG1	373	2	0,536%	57	15,282%	7	1,877%	5	1,340%	23	6,166%	62	16,622%	0	0,000%
PG2	398	10	2,513%	64	16,080%	9	2,261%	5	1,256%	35	8,794%	39	9,799%	6	1,508%
PG3	191	3	1,571%	46	24,084%	4	2,094%	3	1,0571%	41	21,466%	25	13,089%	1	0,524%
PG4	190	3	1,579%	0	0,000%	13	6,842%	4	2,105%	28	14,737%	39	25,526%	0	0,000%
PG5	154	0	0,000%	0	0,000%	0	0,000%	0	0,000%	6	3,896%	20	12,987%	0	0,000%
Razem	**3320**	**59**	**1,777%**	**603**	**18,163%**	**67**	**2,018%**	**27**	**0,813%**	**480**	**14,458%**	**332**	**10,000%**	**205**	**6,175%**

Jak wynika z powyższego zestawienia najwyższy procent uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego występował w **SP 11 (6,43%),** najwięcej uczniów posiadających opinie oraz informacje Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej o potrzebie objęcia uczniów zajęciami specjalistycznymi było w **SP 11 (47,04),** najwyższy % uczniów objętych nauczaniem indywidualnym zanotowano w **PG 4 (2,10%).**

Największy odsetek uczniów pochodzących z rodzin korzystających z dofinansowania do posiłków z ośrodków pomocy społecznej oraz uczniowie, którzy otrzymali materialną pomoc socjalną w formie stypendium szkolnego to uczniowie **SP 6 (54,82%)** oraz **(48,68 %) w SP 7,** natomiast największą grupę uczniów, którzy otrzymali dofinansowanie do

podręczników w ramach programu „Wyprawka szkolna" to uczniowie **SP 9 (34,12%)** oraz **SP 6 (22,29%)**[19].

W placówkach oświatowych realizowano szereg programów zarówno edukacyjnych jak i profilaktycznych. Uczniowie jarosławskich szkół i przedszkoli brali udział w licznych konkursach, projektach, programach i akcjach. W 2014 roku zakończyła się druga edycja programu profilaktyczno- edukacyjnego „Ostrożnie Pies". Tak jak w roku poprzednim, niezmiennym i ciągle aktualnym celem przedsięwzięcia było podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Jarosławia, w szczególności dzieci oraz stworzenie bezpiecznego i przyjaznego dla człowieka otoczenia. Program obejmujący obszar naszego miasta został stworzony przez Komendę Powiatową Policji w Jarosławiu i zawiera zadania ujęte w ogólnopolskim programie „Razem Bezpieczniej". Tegoroczna formuła programu została zrealizowana we współpracy z dyrektorami i wychowawcami placówek oświatowych.

Przez dwa miesiące (kwiecień, maj) z przedszkolakami i uczniami szkół podstawowych spotykali się funkcjonariusze Straży Miejskiej oraz kynoterapeuta z OREW. Łącznie 1400 uczniów. Przeprowadzone z dziećmi zajęcia dotyczyły opieki nad psem, bezpiecznego zachowania się w kontaktach z obcymi psami zarówno mającymi właściciela i bezdomnymi.

4. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2014 rok został przyjęty Uchwałą Rady Miasta Jarosławia Nr 652/LVIII/2013 z dnia 25 listopada 2013 r. Na realizację Gminnego Programu Profilaktyki I Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku budżetowym 2014 zaplanowano 650 000,00 zł. Powyższe środki zostały pozyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych[20].

Program realizowany był przez Gminę Miejską Jarosław przy współudziale Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również zakładów opieki zdrowotnej, Komendy Powiatowej Policji, Sądu Rejonowego, Straży Miejskiej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół i placówek oświatowych, organizacji pozarządowych zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

---

[19] Tamże.

[20] Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za rok 2014.

Zgodnie z przepisami prawa zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi ukierunkowane były na kształtowanie odpowiedniej polityki społecznej, w szczególności:

- Działalności wychowawczej i informacyjnej;
- Ograniczaniu dostępności do alkoholu;
- Leczeniu, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych od alkoholu;
- Zapobieganiu negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwaniu;
- Przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Tworzeniu warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymywanie się od spożywania alkoholu[21].

Zadania Programu są zadaniami własnymi gminy w obszarze profilaktyki i terapii uzależnień oraz obejmują działania w ramach lokalnych potrzeb wynikających z diagnozy problemu.

Działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych podejmowane przez Miejską Komisję Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych.

W 2014 roku Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wydała łącznie 142 pisemnych opinii w formie postanowień o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Miasta Jarosławia. Komisja uczestniczyła w 64 oględzinach punktów handlowych i gastronomicznych zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Jarosławia nr 504/XLVII/09 z dnia 16 lutego 2009 roku w sprawie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie miasta.

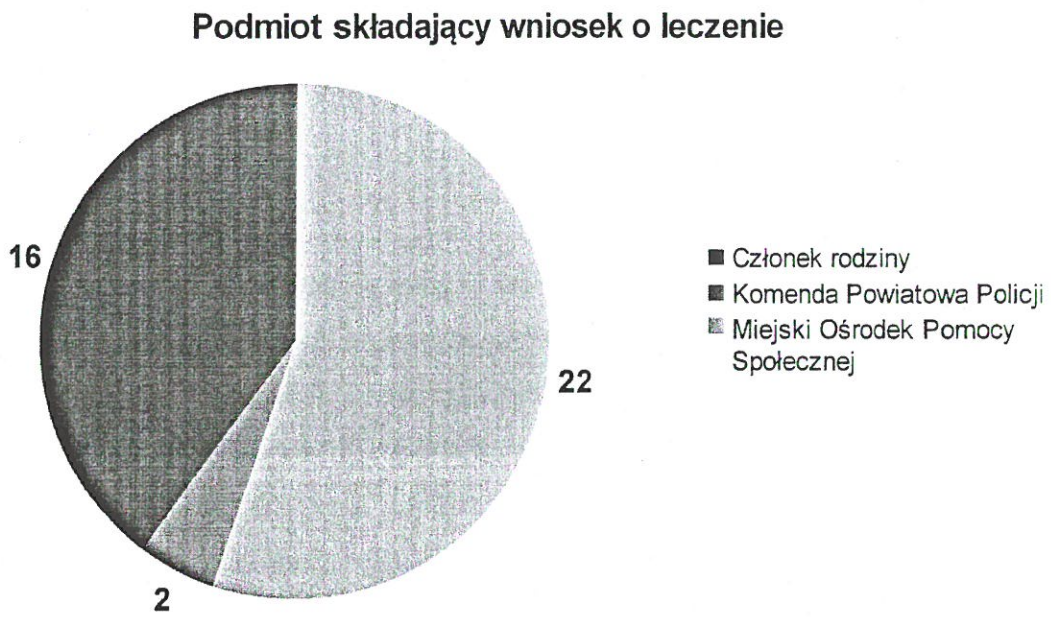
Ponadto Komisja w 2014 roku dokonała 11 kontroli pod względem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Jarosławia określonych w przepisach powszechnie obowiązujących, a w szczególności w ustawie z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz prawa miejscowego. W/w kontrole zostały przeprowadzone na podstawie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2014 roku wpłynęło 40 wniosków dotyczących postępowania o skierowanie na leczenie odwykowe osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub

[21] Tamże.

porządek publiczny. Poniższa tabela przedstawia liczbę wniosków składanych przez poszczególne podmioty[22]:

Podmiot składający wniosek o leczenie	Liczba wniosków
Członek rodziny	16
Komenda Powiatowa Policji	2
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	22

Realizacja programu prewencyjnego „Alkohol- ograniczona dostępność": Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji dokonywali kontroli lokali gastronomicznych i handlowych pod kątem ujawniania przypadków sprzedaży i podawania napojów alkoholowych niezgodnych z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi[23].

Realizacja programu „Alkohol tylko dla pełnoletnich":

Powyższy program skierowany został do pracowników sklepów oraz innych punktów sprzedaży napojów alkoholowych, mających na celu promowanie odpowiedzialnej sprzedaży w/w wyrobów. Podczas oględzin placówek detalicznych i gastronomicznych członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pouczali właścicieli

[22] Tamże.
[23] Tamże.

i pracowników lokali handlowych i gastronomicznych o konieczności sprawdzania dowodów tożsamości osób kupujących alkohol, w razie wątpliwości, co do ich pełnoletności jak również o konieczności przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim. Sprzedawcom została przekazana informacja dająca podstawę prawną do legitymowania potencjalnych kupujących oraz zostały przedstawione konsekwencje, jakie mogą dotknąć sprzedających, gdy sprzedają nieletnim. Podczas powyższej kampanii każdy sprzedawca miał możliwość zweryfikowania swojej wiedzy dotyczącej przepisów regulujących sprzedaż alkoholu oraz mógł utwierdzić się w przekonaniu jak dużą rolę społeczną odgrywa w walce z tak istotnym problemem społecznym, jakim jest nadużywanie lub nieodpowiedzialne spożywanie alkoholu[24].

Współorganizowanie wraz z Komendą Powiatową Policji prewencyjnego programu „Stop patologiom- Razem Bezpieczniej":

Jednym z głównych założeń w/w programu jest ograniczenie zjawisk patologicznych wśród dzieci i młodzieży. W ramach powyższej akcji został przeprowadzony konkurs prac plastycznych pod hasłem „Bezpieczne wakacje 2014" dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjalnych[25].

W lutym 2014 roku miasto Jarosław przystąpiło do ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Zachowaj Trzeźwy Umysł":

Powyższa kampania jest najbardziej rozpoznawalną akacją profilaktyczno- edukacyjną realizowaną przez szkoły w całej Polsce. Wszystkie jarosławskie szkoły podstawowe i gimnazjalne otrzymały kolorowe pakiety informacyjno- edukacyjne o charakterze prozdrowotnym oraz miały możliwość współzawodnictwa w wielu konkursach.

Ponadto w ramach działań profilaktycznych w roku 2014 na wniosek dyrekcji Publicznego Gimnazjum nr 1 i Zespołu Szkół im. Jana Pawła II zostały przeprowadzone w powyższych placówkach wykłady dla uczniów, rodziców i kadry pedagogicznej, których przedmiotem były zagrożenia wynikające z wczesnej inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród młodzieży oraz metody zapobieganiu temu zjawisku[26].

Prelekcje o w/w tematyce zostały przeprowadzone w ramach lokalnej kampanii "Uzależnieniom mówimy NIE" w czwartych klasach wszystkich jarosławskich szkół gimnazjalnych. Wykłady zostały przeprowadzone przez pracowników Specjalistycznego

[24] Tamże.
[25] Tamże.
[26] Tamże.

Psychiatrycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu oraz członków MKRPA. W kwietniu oddelegowani uczniowie poszczególnych szkół podstawowych przystąpili do konkursu plastycznego, a w październiku gimnazjaliści wzięli udział w turnieju wiedzy dotyczącej tematyki uzależnień. Wszystkie szkoły biorące udział w powyższej kampanii otrzymały edukacyjne pakiety multimedialne, a uczniowie nagrody ufundowane przez burmistrza miasta. W ramach w/w kampanii w dniu 21 maja 2014 roku w szkole Podstawowej nr 7 im. ks. Stanisława Staszica w Jarosławiu zorganizowano już po raz kolejny dla uczniów klas III „Majówkę" pod hasłem „czas na zdrowie". „Majówka" była okazją do zabawy na świeżym powietrzu, ale dała dzieciom również możliwość zaprezentowania swoich umiejętności sportowych oraz artystycznych. Każdy z uczestników znalazł dla siebie coś interesującego. Fani sportu wykazali się sprawnością ruchową biorąc udział w rozgrywkach sportowych. Miłośnicy ekologii oraz uczniowie utalentowani plastycznie wzięli udział w konkursach wiedzy ekologicznej i konkursie plastycznym. Dzięki uprzejmości Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu dzieci miały możliwość nie tylko obejrzenia pokazu udzielania pierwszej pomocy, mogły nabyć praktyczne umiejętności z ratownictwa, zdobywając tytuł „Małego Ratownika", a także wziąć udział w konkursie „Pierwsza Pomoc". Odbył się również turniej wiedzy o ruchu drogowym oraz konkurs: „Mam talent" i „Przebieramy się za owoce i warzywa". Młodzież z Zespołu Szkół Spożywczych, Chemicznych i Ogólnokształcących przygotowała dla uczestników imprezy owocowe i warzywne przysmaki. Dodatkową atrakcją był plac zabaw, a na nim dmuchane zjeżdżalnie.

W „Majówce" wzięło udział ponad 400 dzieci. W dniu 29 października 2014 roku zostały wręczone nagrody uczniom biorącym udział zarówno w lokalnej kampanii „Uzależnieniom mówimy NIE", jak i akcji ogólnopolskiej „Zachowaj Trzeźwy Umysł". Łącznie w obu kampaniach wzięło udział 1000 uczniów[27].

Własną kampanię edukacyjną „STOP UŻYWKOM" wspieraną przez burmistrza miasta Jarosławia oraz Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziło Gimnazjum nr 1 w Jarosławiu:

W ramach kampanii w pierwszym półroczu br. odbyły się wykłady edukacyjne dla rodziców, nauczycieli klas I- III. Ponadto w ramach akcji przeprowadzono konkursy związane

[27] Tamże.

z tematyką uzależnień w następujących kategoriach: plastyczna, literacka oraz prezentacja multimedialna[28].

W dniach 15- 22 września w Publicznym Gimnazjum nr 3 odbywał się II Tydzień Przeciw Uzależnieniom pod hasłem „Alkohol nie dla małolatów":
Powyższa akcja poświęcona została tematyce spożywania alkoholu przez nieletnich oraz konsekwencjom zdrowotnym, społecznym i prawnych, jakie z tego faktu wynikają. W ramach akcji zorganizowano szereg spotkań, prelekcji i konkursów. Ogłoszony został konkurs plastyczny dla uczniów klas pierwszych oraz konkurs dla klas trzecich na przygotowanie komiksu multimedialnego. Odbyło się również spotkanie uczniów z psychologiem oraz spotkanie z przedstawicielami policji. Ponadto miał miejsce konkurs wiedzy na temat zagrożeń i konsekwencji spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież. Swoją wiedzą dotyczącą zagrożeń i profilaktyki spożywania alkoholu przez najmłodszych mogli poszerzyć również rodzice dzieci, którzy zostali zaproszeni na spotkanie. 22 września odbyło się podsumowanie akcji, połączone z wystawą prac konkursowych i rozstrzygnięciem konkursów[29].

Współpraca z Poradnią Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnień w Jarosławiu: W 2014 roku powyższa placówka została wyposażona przez burmistrza miasta Jarosławia w alkomat, niszczarki i materiały edukacyjne. Powyższy sprzęt został przekazany w ramach prowadzenia przez Gminę Miejską Jarosław działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych[30].

Działania profilaktyczne Miejskiego Ośrodka Prac Pozaszkolnych w Jarosławiu:
Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi na terenie miasta Jarosławia prowadzono również pozalekcyjne zajęcia sportowe. Zadanie to polegało na zagospodarowaniu czasu wolnego uczniów w ramach profilaktyki alkoholowej oraz promowanie zdrowego stylu życia bez nałogów poprzez organizację zawodów i rozgrywek sportowych[31].

[28] Tamże.
[29] Tamże.
[30] Tamże.
[31] Tamże.

III. Działania podejmowane na rzecz pieczy zastępczej

1. Rodzinna forma pieczy zastępczej

Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta określa m.in. zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz zasady jej finansowania.

Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe- dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka- opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej. Formy rodzinne pieczy zastępczej- rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Organem odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.**

Do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu w tym zakresie należy m. in.:

- Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka lub świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionych z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;
- Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo wychowawczych dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
- Pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na

terenie innego powiatu, przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze;

- Pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- Prowadzenie mieszkań chronionych oraz powiatowych ośrodków wsparcia;
- Prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.

Do głównych **przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej** należy:

- Niewydolność opiekuńczo- wychowawcza i niezaradność życiowa rodziców naturalnych;
- Alkoholizm rodziców (lub jednego z nich);
- Przemoc psychiczna lub fizyczna względem członków rodziny;
- Przewlekła choroba rodzica naturalnego;
- Wyjazd rodziców poza granice kraju;
- Śmierć obojga rodziców lub jednego z nich;
- Nieletni rodzice naturalni.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci[32]:

Wyróżnienie	Liczba
Ilość utworzonych rodzin zastępczych	4
Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	7
Rodziny rozwiązane	4
Rodziny zastępcze spokrewnione	24
Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych spokrewnionych	30
Rodziny zastępcze niezawodowe	14
Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych niezawodowych	16
Rodziny zastępcze zawodowe	3
Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych zawodowych	9

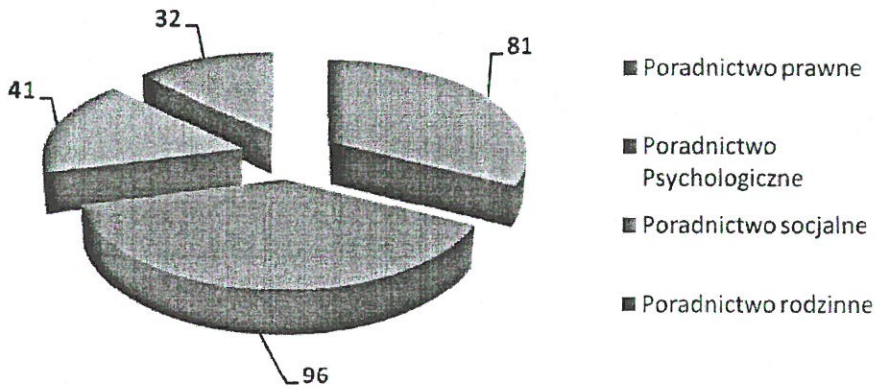
Praca PCPR na rzecz dziecka przebywającego w rodzinie niebiologicznej związana jest z spotkaniami z pracownikami innych instytucji w celu określenia możliwości przywrócenia lub nie dziecka do rodziny biologicznej. Posiedzenie Zespołu ds. Oceny

[32] *Źródło:* dane z Polskiego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

Sytuacji Dziecka odbywa się 2 razy w roku, w przypadku dzieci do lat 3- 4 razy w roku. W 2014 r. odbywały się również konsultacje indywidualne z pracownikami innych instytucji.

Przy PCPR istnieje **Punkt Interwencji Kryzysowej**, do którego zgłaszają się osoby z terenu całego powiatu jarosławskiego. W ramach punktu udzielane są porady prawne i pomoc psychologiczna, które dotyczą spraw związanych z przemocą domową, problemów wychowawczych oraz możliwych rozwiązań sytuacji kryzysowych w rodzinie. W roku 2014 w **mieszkaniu chronionym** było umieszczonych 5 rodzin (5 osób dorosłych oraz 9 dzieci).

Liczba udzielonych porad z zakresie funkcjonowania Punktu Interwencji Kryzysowej[33]:

Szkolenia zorganizowane dla rodzin zastępczych:

- Szkolenie nt. „Co każdy rodzic/opiekun nastolatka wiedzieć powinien";
- Szkolenie w ramach grupy wsparcia nt. „Trudności szkolne";
- Szkolenie w ramach grupy wsparcia nt. problemów zgłaszanych przez rodziny;
- Cykl szkoleń dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze;
- Szkolenie dla spokrewnionych rodzin zastępczych nt. „Zachowania trudne u dzieci. Jak sobie z nimi radzić?";
- Szkolenie dla spokrewnionych rodzin zastępczych nt. „Metody wyciszania agresji i kontrolowania złości u dzieci i młodzieży.

[33] *Źródło:* dane z Polskiego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

2. Dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego na terenie Miasta Jarosławia

Tworzenie placówek wsparcia dziennego jest jednym z działań w ramach systemu opieki nad dzieckiem i wsparcia rodziny. Ich tworzenie należy do zadań własnych gminy- robi to samodzielnie lub zleca innemu podmiotowi. Placówki te wspierają rodzinę w sprawowaniu jej podstawowych funkcji. Współpracują z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła placówki na kilka kategorii. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- Opiekuńczej, w tym w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- Specjalistycznej, np. świetlica socjoterapeutyczna,
- Pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej to placówka zapewniająca dziecku opiekę, wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej, w szczególności:

- Organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne;
- Realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Placówka prowadzona w formie pracy podwórkowej realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne. Celem działalności placówki prowadzonej w formie pracy podwórkowej jest street- working, czyli udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży „ulicznej".

W Gminie Miejskiej Jarosław funkcjonuje **6 placówek wsparcia dziennego** działających w formie świetlic środowiskowych, są to:

- Świetlica Środowiskowa Stowarzyszenia „Rodzin Kolpinga" w Jarosławiu;
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Jarosławiu;
- Świetlica Socjoterapeutyczna im. Anny Jenke w Jarosławiu;

- Świetlice Środowiskowe Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Przemyskiej im. Św. Józefa Sebastiana Pelczara znajdujące się przy parafiach: Matki Bożej Bolesnej, NMP Królowej Polski oraz Bożego Ciała.

Świetlica Środowiskowa Stowarzyszenia „Rodzin Kolpinga" w Jarosławiu:

Główne zadania świetlicy to:

- Realizacja zadań profilaktycznych, wychowawczych i terapeutycznych;
- Osłabienie zachowań agresywnych i zapobieganie sytuacjom zagrażającym bezpieczeństwu własnemu i innych;
- Stymulowanie rozwoju poznawczego i emocjonalno- społecznego, pomoc w nauce i zajęcia pozaszkolne;
- Prowadzenie warsztatów poglądowych na temat globalnych współzależności- marnowanie i nadkonsumpcja żywności, problem głodu, sprawiedliwy handel itp.;
- Rozwój zainteresowań poprzez udział w zajęciach jednej z 11 sekcji zainteresowań;
- Integracja w grupie: gry, zabawy zespołowe; zajęcia integracyjne, wycieczki, pogadanki, wspólny posiłek, wspólna modlitwa;
- Wzbogacanie wiedzy i życia religijnego: rozmowy o świętych i patronach, przygotowywanie gazetki i dekoracji świątecznych i okolicznościowych, uczestnictwo w nabożeństwach różańcowych.

Zajęcia w świetlicy prowadzi personel stały tj. kierownik, pedagodzy, nauczyciele, psycholog i instruktorzy sekcji oraz wolontariusze. Do świetlicy uczęszczają dziewczęta i chłopcy w wieku od 6 do 16 lat. Świetlica jest czynna codziennie od poniedziałku do piątku. Poza harmonogramem stałych zajęć, odbywają się indywidualne zajęcia wyrównawcze z dziećmi mającymi szczególne trudności w nauce. W świetlicy poruszane są również problemy uzależnień. Przedmiotem szczególnej troski są dzieci z rodzin dysfunkcyjncyh i biedniejszych. Dzieci mogą korzystać m.in. z darmowego dożywiania, natomiast praca w sekcjach zainteresowań pozwala rozwinąć różne talenty ukryte w dzieciach, a jednocześnie jest sposobem na dobre zagospodarowanie czasu wolnego po lekcjach w szkole.

- **Liczba miejsc w świetlicy środowiskowej**- 200 osób;
- **Przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówce**- 70 osób;
- **Roczny koszt utrzymania świetlicy za 2014 rok**- 70 000,00 zł;
- **Koszt dotacji otrzymanej z Urzędu Miasta**- 28 000,00 zł;

Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Jarosławiu:

Celem głównym prowadzenia Środowiskowego Ogniska Wychowawczego jest:

- Udzielenie pomocy dzieciom i młodzieży pochodzącym z rodzin dysfunkcyjncyh, u których występuje problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz nikotyny, a przy tym bezrobocia, ubóstwa, zaniedbania społecznego i środowiskowego;
- Wyposażenie wychowanków w umiejętności odmawiania udziału w zachowaniach ryzykownych poprzez realizację programu profilaktyki przez sztukę i sport oraz integrację grupy;
- Stworzenie dzieciom i młodzieży warunków potrzebnych do nauki i aktywnego odpoczynku;
- Stwarzanie szansy na rozwój zainteresowań uczestników i rozwijanie ich kreatywności we wspólnym działaniu.

Program świetlicy adresowany jest do dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Nabór wychowanków prowadzony jest we współpracy z pedagogami szkolnymi i pracownikami socjalnymi. Ostatecznego zapisu dokonują rodzice poprzez wypełnienie deklaracji uczestnictwa dziecka w zajęciach. Nabór jest otwarty w ciągu roku. Ze względów organizacyjnych i lokalowych wsparciem można jednorazowo objąć grupę 20 uczestników. Dla rodziców prowadzone są grupy wsparcia oraz warsztaty psychoedukacyjne. Wychowankowie Świetlicy Środowiskowej są otoczeni atmosferą ciepła, wsparcia i pomocy, jak również są dożywiani w postaci podwieczorku.

- **Liczba miejsc w świetlicy środowiskowej**- 20 osób;
- **Przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówce**- 32 osób;
- **Roczny koszt utrzymania świetlicy za 2014 rok**- 47 000,00 zł;
- **Koszt dotacji otrzymanej z Urzędu Miasta**- 20 000,00 zł;

Świetlica Socjoterapeutyczna im. Anny Jenke w Jarosławiu jest specjalistyczną placówką profilaktyczno- wychowawczą o charakterze opiekuńczym utworzoną w celu wspierania rodzin mających trudności w wypełnianiu swych funkcji opiekuńczo-wychowawczych i udzielaniu pomocy dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonych demoralizacją, przestępczością, z zaburzonym zachowaniem, a także uzależnionym od alkoholu, narkomanii i innych środków psychoaktywnych.

Celem świetlicy jest:

- Zapewnienie opieki wychowawczej;
- Opieka po zajęciach szkolnych;
- Łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie;
- Przygotowanie do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie;
- Tworzenie warunków do nauki własnej i pomocy w nauce;
- Eliminowanie zaburzeń zachowania;
- Prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomani, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków,
- Nauka poprzez zabawę, czyli aktywizujące metody nauczania.

Zadania programowe realizowane w świetlicy obejmują również: profilaktykę zdrowotną oraz zapobieganie nałogom i różnym uzależnieniom. Pracownicy świetlicy udzielają wsparcia rodzicom dzieci w formie: konsultacji psychologicznych, przekazywania informacji o uzależnieniach, wykładów i warsztatów na temat rozwiązywania problemów z agresją w rodzinie oraz prawidłowej komunikacji.

Fachową opiekę nad dziećmi i młodzieżą sprawuje ponad 25 osobowy zespół wolontariuszy w tym: doświadczeni nauczyciele, pedagodzy z wieloletnim stażem oraz specjaliści z różnych dziedzin. Kadrę pedagogiczną wspierają w formie staży absolwenci kierunków pedagogicznych wyższych uczelni. Ponadto do pracy z dziećmi i młodzieżą przy współpracy z PUP w Jarosławiu angażowane są osoby bezrobotne.

- **Liczba miejsc w świetlicy środowiskowej- 80 osób;**
- **Przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówce**- 40 osób;
- **Roczny koszt utrzymania świetlicy za 2014 rok**- 40 000,00 zł;
- **Koszt dotacji otrzymanej z Urzędu Miasta**- 28 000,00 zł;

Świetlice Środowiskowe prowadzone przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Przemyskiej im. św. Józefa Sebastiana Pelczara biskupa Oddział Rejonowy w Jarosławiu znajdują się przy parafiach:

- Matki Bożej Bolesnej;
- NMP Królowej Polski;
- Bożego Ciała.

Do świetlic środowiskowych uczęszczają dzieci i młodzież w wieku od 3 do 18 lat. Są to dzieci z rodzin wielodzietnych, dotkniętych patologią i alkoholizmem oraz półsieroty. W każdej z nich zatrudniona jest osoba kierująca placówką w pełnym wymiarze czasu pracy oraz wolontariusze.

Praca z dziećmi odbywa się w formie:

- Dożywiania (śniadanie, obiady, podwieczorki),
- Pomocy w odrabianiu prac domowych oraz korepetycji,
- Zajęć plastycznych, sportowych, dydaktycznych,
- Zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień, podnoszenia poczucia własnej wartości, radzenia sobie ze stresem oraz przemocą,
- Organizacji czasu wolnego- wyjścia na basen, lodowisko, do parku,
- Organizacji wypoczynku letniego oraz zimowego, imprez okolicznościowych.

Wyróżnienie	Świetlica Bożego Ciała
Liczba miejsc w świetlicy środowiskowej	30
Przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówce	30
Roczny koszt utrzymania świetlicy za 2014 rok	13 263,44
Koszt dotacji otrzymanej z Urzędu Miasta	27 000,00

Wyróżnienie	Świetlica Królowej Polski
Liczba miejsc w świetlicy środowiskowej	30
Przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówce	35
Roczny koszt utrzymania świetlicy za 2014 rok	12 259,43
Koszt dotacji otrzymanej z Urzędu Miasta	27 000,00

Wyróżnienie	Świetlica MB Bolesnej
Liczba miejsc w świetlicy środowiskowej	30
Przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówce	29
Roczny koszt utrzymania świetlicy za 2014 rok	16 948,30
Koszt dotacji otrzymanej z Urzędu Miasta	27 000,00

IV. Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny

Sytuacja rodzin z terenu Miasta Jarosławia jest monitorowana przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarosławiu, który dąży do minimalizowania ilości dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Konieczne jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy. Praca socjalna oraz wsparcie pracowników socjalnych i asystentów rodziny jest również niezbędna w rodzinach, z których dzieci zostały już umieszczone w pieczy zastępczej w celu powrotu dzieci do rodzin biologicznych. Niezbędne jest zintegrowane współdziałanie wszystkich instytucji działających na rzecz rodziny. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Zauważa się potrzebę kontynuacji realizowanych dotychczas działań na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie wsparcia asystenta rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. W związku z powyższym niezbędne jest umożliwienie pracownikom socjalnym oraz asystentom rodziny udziału w szkoleniach i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.

Zakończenie

Celem Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Jarosław jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno- rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny.

Biorąc pod uwagę różnorodne formy pracy z rodziną, należy realizować zasadę pierwotnej roli wychowawczej i opiekuńczej rodziny w rozwoju dziecka. Aby przywrócić właściwe relacje w rodzinie dysfunkcyjnej trzeba ją wspomagać m.in. poprzez bezpośrednią współpracę oraz budować system wsparcia czyli rodzinne i instytucjonalne formy opieki zastępczej, które stanowią rozwiązanie w przypadku niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziny biologicznej dziecka.

Aby podołać temu wyzwaniu niezbędna jest więc ścisła współpraca pomiędzy instytucjami oraz wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływającego na poprawę sytuacji dziecka i rodziny. Bardzo istotne jest również nadanie tym działaniom otwartego charakteru, co umożliwi wprowadzenie modyfikacji programu stosowanie do istniejących potrzeb oraz posiadanych możliwości.

BURMISTRZ MIASTA
JAROSŁAWIA
mgr Waldemar Paluch

Opracowanie: **mgr Jakub Skobyłko**